

Ленинэ бээсн газрт

(Чылагчнь. Эклцнь 37-ч номерт.)

Хот кедг хорад Ленинг хяадж йовтл, сургъуль-эрдм уга, деревнэс ирсн, Елизаревинд заргддхасн Аннушк күүкн, бийиннь өлг-эд цацад хугхад бээхлэнь, хордад, теднд ингдж келв: „Духовк секэд хэлэти, медж большго, кун суудг болвзо!“ Ленинг олдж эс чадцхасн юнкермуд, хордхларн, герин эзн М.Т. Елизаревиг, Н.К. Крупскойиг болн Аннушкиг бэрдж суулгъв.

Социалистическ революцин алдрвожд Широкая уульнцд бээснэ тускиг сүл джилмудт болсн ниргсн шуугата йовдлмуд маргулдж чадсн уга. В.И. Ленин дньгрснэ хбдн эн уульнцд Ленинэ нердгэд, бээсн пэтринь музейд хуврэв. Ленинэ элгн-садна дбньгэр тавн хорөгъас хойринь: Ленинэ бээсн хора болн хот уудг хора ясгддж хэрү өмнк кевтнь гаргъдв.

Елизаревин пэтрт Владимир Ильич болн Надежда Константиновна урднь Ленинэ эк—Мария Алексеевна Ульянова бээсн хорад бээдг билэ.

Эн хорад тиим соньн өвэриц юмн уга. Энүнд кбдлх болн невчк амрхд кергтэ то-

от юмс бээдг билэ. Терзин өмн стол бээлэ, тер стол деер сббднь Ленин эврэннь туурсн нертэ произведень сэн бичдг билэ. Эн баахн стол деер гурви сарин эргцд Ленин 150 гар стэгъя, кесг баахн дегтрмуд болн произведеньс бичсн болдг.

Хойр хаагъулта ик шкаф бээнэ. Ирсэннь дарухи, наид болн Надежда Константиновнад энүнд өлгдг хувцн элвг биш, тедниг хадаснас чигн өлгдж болх, дегтрмуд болн газетмуд дигтэ-таггагъяр бэрджэх кергтэ гигъэд Владимир Ильич шкафд дегтрмуд, газетмуд тэвдг кесмн. Тер тигдж кегдв: шкаф полкс кегъэд, терүн деегүрнь дегтрмуд, газетмуд тэвдг болсн мбн.

Владимир Ильич йиринэ төмр орндг деер салдс цемгн кбнджлэр хучад унтдг билэ. Н.К. Крупскойин орн чигн тиим билэ. Зүн булньд, столн өөр, гарар хатхдж кеерүлгдсн бүркэтэ кресл бээлэ. Тер креслиг „бабушкин кресл“ гидж нерэццэдг билэ, юнъгад гихлэ, Ленинэ эк кбгшрх насдан эн кресл деер суугъад, гарин уулдвр кехдэн

дурта. болдг билэ. Ленин эн креслог энъкр экиннь гидж герэслэд, хэлэдж хардж хадгълдг билэ, тегэд 1918 джил Москвагур йовхларн терүг бийлэгъэн авч одсмн.

Хойрдгч тодлвр хорань хот уудг хора. Энүнд бас Ленинэ хорала адл, соньн-өвэриц юмн уга. Елизаревин стол энүнд улддж. Эн стол эргдж суугъад большевистск партин ЦК-н чледин революцин эркн гол төрмуд хагълцхадг совещаньс Ленинэ гардврт болдг мбн.

Нег тиим совещанэ тускар Н. И. Подвойский сандж келдг билэ. 1917 джилин июнь сарин 18-д болсн демонстрацин дару ЦК-н члед болн Подвойский (парти ЦК-н цергэ организацин гардач) Ленинэ хамдан Широкая уульнцд совещаньд ирцхэдж. Цугтан муурцхадж, болв байргэ билэ.

Демонстрацд орлцдж йовх улсин негнь белг дгсн улан гвоздика гидг цецг букет Ленин гертэн авч ирв. Мария Ильинична Ульянова эн цецгсиг столн тал дунд тэвб, тегэд тер цецгс революционн улсин миньода төгссн демонстрацин тускар совещаньд бээх улст сананднь орулдж медүлв.

...Стол деер олн зүсн бисерэр керүлгдсн люстр дүүджлэтэ бээна, барун бийднь, тер-

зин өөр Ленинэ эдлджэсн савсанъхста буфет бээнэ.

Тер цагт бээсн зэрм юмс улдсн юмн уга, улгүрнь стулмуд болн оттоманк улдсн уга бээдг, теднэ орчд дуралгъдж кегдсн стулмуд болн оттоманк тэвб. Сүл цагт пэтр-музейд Ленинэ деернь суудж йовсн кресл авч ирдж негддг тэвгдв, эн кресл деер суугъад невчк амрсн цагтан садн-элгилэрн күүндг билэ, зэрмдэн дү күүкн Мария Ильиничнэ пианинд орулдж цоксн дурта музыкальн айс сонъсдг билэ.

Алдр Октябрин дбчдгч джилд Ленинэ пэтр-музейд экскурсантнр ирлгын улм икддж одв. Энүнд кбдлмшчнр, колхозникуд, уулд церглэчнр, студентнр, школьникуд ирцхэнэ. Тедн дотр ленинградчнр болн москвичнр, сибирякүд болн уральчнр, украинчнр агъу ик төрскнэ кесг олн келн-амтнэ представительмуд ирцхэнэ. Энүнд газадин орн-нутгудин улс чигн икэр ирцхэнэ. Энүнд ирцхэсн улс Ленинэ пэтриг ик гидгэр оныган дгч соньмсдж хэлэцхэнэ. Пэтр музейд ирцхэсн улсин кесгнь алдр Ленинд, Советск Союзин Коммунистическ партыд нерэдсн гол зүркни ханлтсан тоолврн дегтрт бичдг улдэцхэнэ.

...Ленинэ бээсн бээдл йиринэ энъгин күүнэ бээлгнлэ адл болдж маниг икэр соньм-сав. Тиим ик алдр кун, тиим

ик санан уга бээдг“ - гидж Ленинградск Володарскин нертэ хувц уйлгъна фабрикин кодлмшчнр бичцхэдж.

...В.И. Ленинэ нернлэ залгълдата газрмудиг мадна тблэд хадгълсн партыд бидн ханджанавдн. Алдр Ленин ик санан уга, йиринэ, энъгин күүнлэ адл бээснднь бидн икэр бахтджанавдн“—гидж Ленинградск тенъгсин гүүлгэнэ портин кбдлэчнр бичцхэдж.

Цергч мбракүд-балтийчнр ингдж бичцхэджэнэ: „... Революцин алдр гений Ленинэ сарул кев-янз мана уханд оньдинд улдх.

Бидн, морякүд, мана госу-дарственн кучиг улм цааранднь батлनावдн“.

Китайск баг студентнр тоолврн дегтрт иим үгмуд бичдг улдэцхэдж:

...Бидн энүнд ик өвэрицгэяр байсджанавдн, энүнд бидн негл алдр Ленинэ зүркнэ цоклгъ сонъсвдн, терүнэ келсн үг сонъсвдн, терүнэ кбдлмшин аш үзвдн“.

Лениниг кемджен угагъяр кундлгэн, терүнд ик дуртагъан, терүнэ алдр, делкэ хуврүлгч сургъульд цань угагъяр ухан-седклэн тэвсн улан килнь гадрта баахн дегтрт цугтан бичдг улдэцхэнэ.

А. РЕЗЦОВ.

В. И. Ленинэ пэтр-музейн заведующ. Ленинград балгъси.